

Notes sobre "REUS PANORAMA"

Ramon GOMIS

REPRODUCCIO DEL GENERAL PRIM.
D'UNA FOTOGRAFIA

Fa ja un parell d'anys que en una tertúlla literària es va dir que la generació que havia fet possibles uns coneixements comarcals, no tenia continuïtat. En certa manera, qui defensava aquesta posició tenia raó. Des de la postguerra fins avui la majoria d'estudis comarcals anaven signats per erudits locals formats en la dècada dels anys vint als trenta; i és gràcies a "Reus, Panorama", escrit per P. Anguera amb direcció fotogràfica de J. M.ª Ribas i coordinació artística de F. Subirà que aquest fet es pot desmentir.

Ens trobem davant un llibre poc usual. Una casa comercial pren la iniciativa de l'edició i regala aquesta als seus clients. Aquest fet, representa que un determinat sector burgès es faci càrrec del seu paper predominant a la ciutat i assumeixi el risc de finançar la pròpia cultura. La gestió no té massa precedents en els darrers vint-i-cinc anys. Potser si exclouem l'activitat, d'una companyia d'assegurances local, en els diversos nivells culturals no n'hí ha cap més.

Un llibre d'aquestes característiques d'edició presenta, com és el cas de "Reus, Panorama", una presentació acurada amb un gran nombre d'il·lustracions gràfiques, la majoria d'elles obra de J. M.ª Ribas. Aquestes fotografies exerceixen el paper clàssic il·lustratiu del text històric. Això limita molts dels suggeriments que un tan gran arrelplec de fotografies en un llibre podria provocar. I el limita perquè la quantitat d'aquestes és excessivament nombrosa com per a exercir un exclusiu paper secundari, i en segon lloc, admès aquest paper secundari, no és fidel a allò que il·lustra, en aquest cas, un text d'història. Perquè és fàcil adonar-se que al caràcter sintètic i evolutiu del text de Pere Anguera no li correspon una similar característica en matèria gràfica. N'és un exemple

la il·lustració que al capítol anomenat "La Situació" hi ha d'una columna romana a "Mas Calvó", i més endavant, al capítol "La Repoblació" dues que tracten de tema religiós, una d'elles una fotografia d'una Mare de Déu de Montserrat i l'altra la Creu de la Sang; i d'ells es pot deduir aquesta discordança, aquest anar cadascú per ell que potser hi ha en alguns capítols de "Reus, Panorama".

No volem pas dir amb això que al llibre que comentem no s'hi trobin excel·lents fotografies, sinó que allò a què fem referència és el conjunt, el caràcter global de l'obra. I és en aquest conjunt on se'ns posa en evidència la manca d'una orientació gràfica adequada. Perquè a "Reus, Panorama" es troben aïllats valuosos elements que podrien fer possible un millor resultat.

L'autor dels textos, Pere Anguera, que inicia una formació històrica universitària, ha volgut subjectar-se a un concepte històric on s'abandonessin les generalitzacions, les interpretacions ambigües o impressionistes, de falsa pretensió totalitzadora, i ha intentat exposar allò que des d'angles diferents és coneix de la història local. Cert que el projecte ha estat potser excessivament ambiciós en especial degut a la manca de treballs històrics, parcials i previs, que donessin llum sobre el nostre passat. Així, bona part del llibre s'ha fonamentat en els estudis de Bofarull, Gras i Elies i Santasusagna, treballs de caire general amb les limitacions que poden oferir per a confeir un llibre de síntesi. Es més, Pere Anguera ha volgut donar un argument a aquest llibre. Per a ell, la plenitud de Reus és deguda al triomf d'una burgesia que va fer possible el pas del Reus - poble al Reus - ciutat, i és en aquest aspecte que Reus es diferencia d'altres pobles del Camp. Aquest argu-

ment que no existeix en d'altres llibres sobre història local queda, a "Reus, Panorama", només matçat. I aquesta manca jo l'atribuiria al desinterès de part d'aquesta burgesia triomfant per a finançar la seva pròpia cultura; a la manca d'aquelles investigacions parcials que sobre el nostre passat històric ens són més necessàries.

Hem ja assenyalat que el llibre rebutja les generalitzacions. Això és cert, però no ho és menys que als capítols que tracten de la història de la cultura local és on es posa més en evidència. Ara bé, al capítol titulat "La plenitud Noucentista" crec que l'autor imposa una tesi que hauria de matçar-se. Es fa difícil d'assimilar a les característiques del moviment noucentista català, autors com Iglésies, Santasusagna i Vilaseca. Almenys d'una manera total. Potser si el gruix del llibre ho hagués permès se'ns hauria exposat el paper que institucions com la Mancomunitat, el magistrat de Prat de la Riba havien influït sobre una generació d'intel·lectuals que adoptaven decididament una actitud ordenadora en el cos ciutadà. I aleshores podríem diferenciar als darrers autors i les seves obres, d'altres adscrits més exclusivament al moviment literari com el mateix Vallespinosa o P. Cavallé, o, en el terreny artístic, com Ferré Estela.

Es, però, en el seu conjunt que hem de valorar aquest text, i qualsevol comentari ha de respectar el criteri establert pel llibre: el de pretendre ser una síntesi de la creació d'un Reus-poble i més endavant la seva transformació en un cos ciutadà. Ens resta de saber si la classe social que ho va fer possible manté encara la seva preponderància o bé ha entrat en una profunda crisi que pot portar Reus a convertir-se en un suburbi o en una gran incògnita.